

COVID-19 Fehoahoaniga fakaopoopo tau tupe ki nā totogi o tagata galulue Aukuho 2021

Ko te fakamatalaga tēnei kua nā ko he takiala. Ko nā fakahalālāuga o te Tupe maua fakaopoopo ke fehoahoani ki nā Totogi i luga o te kupega a te (Work and Income) e fakamatalaga kātoa mai i kinā pe ko ai te maua e kilātou ma te māfuaga, e fakamuamua ai i lō nā tahi fakamatalaga.

- Ko te COVID-19 Wage Subsidy August 2021 ko he fakatupega ke fehoahoani ki nā pulegāluega i luga o Niu Hila kātoa, ke mafai ai e ki lātou ke fakaauau nā totogi o nā kaufaigāluega ma puipuia ai nā gāluega mo nā pihinihi kua afāina ona ko te fakaauaugia o nā Tulaga Fakailoa 3 ma te 4 mai te aho 17 Aukuho 2021.
- Ko nā fakatupega iēnei o te Wage Subsidy, ni tamiloahaga mo he lua vaiaho e tuha ko te tupe kātoa e \$600 i te vaiaho mo he tino gālue tumau kātoa nā itulā, ma he \$390 i te vaiaho mo nā tino gālue e faigāluega āfa itulā.
- Ko nā tamiloahaga takitahi e tuha ko he apalai fōu ma ko nā pihinihi e tatau ke fakamautinoa e fakamaliegia uma lele nā tulaga e tatau ke maua ai te heleni tenei, kāfai e fai na apalai takitahi.
- Ko te apalai muamua ki te COVID-19 Wage Subsidy August 2021, na tatala mo na apalai i ni vaiaho e lua mai te ta o te 9.00 i te taeao, aho Falaile 20 Aukuho ke ta te 11.59 i te po, aho Tofi 2 Hetema.
- Ko te tamiloahaga tona lua o te COVID-19 Wage Subsidy August 2021 (Wage Subsidy #2) kua tatala nei mo nā apalai mo he lua vaiaho mai te ta o te 9.00, 3 Hetema ke ta te 11.59 16 Hetema.
- Kāfai ko koe na apalai ki te vaegā tupe muamua (Wage Subsidy), e mafai koe ke apalai ki te Wage Subsidy #2 kāfai e kātoa te lua vaiaho talu te fai o tau apalai muamua. Ko tona uiga, kāfai ko koe nā apalai i te aho 23 Aukuho, e mafai koe ke aplai mo te Wage Subsidy #2 i te aho 6 Hetema. E he taliagia nā apalai e vave fai, auā ko nā fakatupega e mō ni vaihao e lua.
- Kāfai ko koe e heki apalai ki te fakatupega muamua, e mafai lava koe ke apalai ki te fakatupega Wage Subsidy #2 mai te aho 3 Hetema, kāfai e fakamaliegia uma na vāega e manakomia.
- E mafai ke fai tau tālohaga kui mai i te Work and Income website, workandincome.govt.nz/covid-19/wage-subsidy/index
- **Ke fakamautinoa te fakavavevave o te fakagāhologa i te vave pito talafeagai, e tāua lahi ko nā fakamatalaga e tuku mai e koe e tutuha lelei ma nā fakamatalaga e tāofi e te Inland Revenue** (f.t. numela o te IR, igoa, numela o te tuhi tupe, nā fakamatalaga o te tino faigāluega ma te numela o te IR).

- Ko te tino e fai tana tālohaga ke hiaki ko koē e hako te totogi e tālohaga koe ki ei. Ko iētahi pihinihi e tālohaga mō te Leave Support Scheme pe ko te Short Term Absence Payment, ka nae tatau ki latou ke tālohaga mō te COVID-19 Fehoahoaniga fakaopoopo tau tupe ki nā totogi o tagata faigāluega Aukuho 2021. (Ko nā pihinihi e mafai oioti ke maua nā ko te fokotahi o totogi mai nā totogi e tolu o te COVID-19 mō te tino faigāluega tenā e fokotahi i te taimi lava tēnā.)

Ko te tūlaga fakatatau ki te fakatāua i tō talia pē ko te hē talia foki

- Ko te tūlaga fakatatau ki nā vāega e fakatāua i tō talia pē ko te hē talia foki e tali tutuha lava ma te hikimi (scheme) o Mati 2021, ei loto ai nā maliliega o galuega ma te hiakiga pe vehea te tulaga e iei ai tau tupe maua.
- E tāua ki te tino e fai tana apalai ke faitau uma ki nā fakamatalaga, e fakamatala mai ai foki nā vaega o ā latou maliliega, kikila lelei ma fakamautinoa e fetau mo koe.
- Ko te hiakiga pe vehea te tulaga ei ei ai tau tupe maua e tatau ke pākū ki lalo e tuha ma te 40%. Ko tona uiga:
  - Ko nā pihinihi e tatau ke (pe peleni ki mua ke i ei) he 40% aofaki taigole o te tupe ola i ni aho e 14.
    - i te vā o 17 – 31 Aukuho mō te tupe maua muamua - wage subsidy
    - mai te aho 31 Aukuho – 13 Hetema o te Wage Subsidy #2
 kāfai e fakatuhatuha na tupe ola a lātou e maua i he piliota e 14 aho i ni vaiaho e ono kako heki huia he tulaga fakailo.
  - Ko nā Pihinihi e maualuga tana tupe e mahani maua e mafai ke fakatuhatuha ta na tupe mahani maua kite piliota 2020 pe ko te 2019, e mafai ke latou fakailoa mai ko te māfuāga o te tahuihuifakiga o te Pihinihi e fakafaigātā ai tēnā mo lātou ke fakapāleni te hiakiga pe vehea te tulaga o tana tupe maua ke fakaaoga ai te fakatuhatuhaga o nā piliota.
- Ko te pakū ki lalo o te tupe ola e maua na māfua mai i te āfāinaga o te fenua kātoa o na ko te āgai ki luga o te Tūlaga Fakailo i te aho 17 Aukuho 2021 kua āfāina ai nā pihinihi.

Kāfai kua uma te totogi

- Kāfai ko te tupe maua e pākū ki lalo e hē tāofia ai te pihinihi ke toe totogi pea te fehoahoaniga fakaopoopo nā maua mai.
- E tatau nā Pihinihi ke tāpena ma teu ni fakamaoniga ke lagolago ai ā lātou fakamatalaga (kae e hē manakomia ke tuku atu i te pepa fakatālohaga).
- Ko te MSD kā fakauma nā hiakiga āgai ki te fakavae ma iētahi fakamaoniga o ā lātou galuega. Ko tona uiga ko nī vaega o ki lātou na tālohaga kā fakafehiligia mō hē fakamaoniga o te tulaga pākū o te tupe maua.
- Kāfai te Mālō kua malie ke toe fakaopoopo nā aho o te fehoahoaniga fakaopoopo tau tupe ki nā totogi o tagata faigāluega, e tatau nā pihinihi ke toe fai ni iētahi a lātou tālohaga.